

Gospodarske.

Prenovljenje starih malovrednih travnikov.

(Izvirni spis.)

Piše Franc Škerlec pri Veliki Nedelji na Spodnjem Štajerskem.

»Veliko poskusi, kar je dobro, tega se poprimi«, pravi pregovor. Ako pride kaka nova rastlina, ali kaka nova oblika obdelovanja zemlje med naše kmetovalce, pravijo navadno starokopitneži: »To ni nič vredno; kaj takega ni sadil ni sejal, ne delal moj oče in je vendar dobro gospodaril in mastno živel. Tudi jaz se ne poprimem ničesar novega in gotovo ne bodem lakote umrl«. Ko pa naposled vidi, da mu gospodarstvo po stari navadi ne gre od rok, se konečno vendar loti novih iznajdb.

Spominjam se še dobro, kako je bilo, ko se je prinesla trta izabela v naše kraje. Mnogi so grajali to trto, kasneje jim je pa dobro došla. Ko pa se je pritihotapila peronospora v naše evropske vinograde, kako hudo in bogokletno se je tistokrat govorilo o škropljenju z modro-galico. Kako vesela je bila v jeseni trgategv tistih naprednih gospodarjev, ki so pridno škropili svoje gorice.

Prav dobro vam je znano, dragi bralci, koliko zažriženih sovražnikov je imel ameriški trs, ko je pritomal med nas. Poznam gospodarja, ki si je nekoč strgal kolobur z glave, se udaril po prsih in se zapričušil, da na njegovem posestvu ne bude nikoli rastle ameriška podlaga, dokler bo on gospodaril. Skoraj bi me tepel, ko sem mu priročal novi nasad. Letos pa ima tako rodno novo gorico, da lepše ne more biti. Bog mu jo blagoslovi!

Ko se je začelo pred par leti gnojiti z umetnimi gnojili, so tudi starokopitneži vtaknili svoj jezik vmes, češ da je to sleparija, norija, ciganija, umeten gnoj je za vruga i. t. d. Dandanes me pa povprašujejo od blizu in daleč, kako je ravnati z umetnimi gnojili, koliko ga je vzeti in kedaj naj bi gnojili.

Vidimo toraj, da se naši kmetovalci le tedaj poprimejo novega, ako jih sila k temu pritisne. Le malo gospodarjev imamo, ki bi delali tudi z glavno in ne samo z rokami, kakor naši pradedje. Svet gre naprej in kdor ne gre z njim, se pogubi. Najbolj jasno nam to kaže pri vinogradih, pa tudi v sadovnjakih. Koliko ljudi toži sedaj: »O ko bi bil začel pred 8—10 leti saditi; sedaj bi bil na konju!«

Dragi moji! Ravno tako bodo tožili tudi tisti ki ne skrbijo zadosti za svoje — travnike, kateri služijo najbolj v korist in blagostanje naših kmetovalcev, kajti živinoreja je prvi in najvažnejši pogoj kmetijstva; vse druge je večinoma le postranski dobiček. Žalibog pa, da ima izboljšanje travnikov med nami še malo prijateljev. Treba je toraj, da se z večjo vnemo oprimmemo izboljšanja naših malovrednih travnikov. Pri tem se ravnaj po sledečih pravilih:

Po prvi košnji zorji travnik kakih 6 cm globoko, ter na drobno razsekaj zbrane brazde.

V začetku meseca septembra obrni to praho kakih 20—24 cm globoko, ter zdrobi zemljo.

Koncem oktobra pa navozj precej na debelo živinskega gnoja (drobno sprhnetega) ter ga takoj podorji kakih 12 cm globoko. Dobro storiš meseca februarja, ako potrosiš — računjeno na en oral — 400 kg tomaževo žlindre in 100 kg 40% kalijeve soli. V drugi polovici meseca marca, ko je že zemlja nekoliko osušena povlači prav drobno, ter posejaj travno seme (Grasmschung), katero plitvo zavlačiš, ali pa z valemkom povaljaš. Posejaj še vmes oves, kateri ti varuje nežne travnik prahov ali stirinja, ki si ga pometel na hlevih, škednjih ali po senjajkih. Ako bi storil kaj takega, ti je veliko boljše, da pustiš stari travnik pri miru, kajti s tako naredbo ne koristiš ne sebi, ne svoji živini. Travno seme naroči pri c. kr. kmetijski družbi v Gradcu. Pri naročitvi ti je treba opisati, kakšna zemlja da je, kako si jo pripravil, nje lego, kulturno stanje in koliko da meri. Naroči seme zgodaj t. j. meseca januarja.

Ko bode oves zrastle kakih 20—25 cm visok, pokosi ga in posuši za klajo. Ako bo vreme ugajalo, še kosaš v istem letu prav lepo otavo.

V slučaju pa, ako imaš močvirjen, z mahom obraščen travnik, povlači ga dobro po dolgem in po čez s travniško brano in odstrani mah. Posuši ga z drenžiranjem. (Pri tem te država podpira z 40%). Po prvi košnji zorji travnik kakih 6—8 cm globoko, ter pusti zorano zemljo ležati. Oktobra to praho obrni kakih 24 cm globoko.

V mesecu marcu jo je treba drobno povlačiti. Navozj debelo živinskega gnoja, podorji ga 12 cm globoko in posejaj oves, ali proso. Po žetvi naredi praho, katero obrne meseca oktobra. Kazalo bi ti prav dobro, ako omenjeni oves ali proso v najlepši rasti povaljaš in podorješ, ker s tem zeljo zrahljaš, spraviš pa tudi dušik v zemljo, to velevažno redilno snov. V mesecu marcu navozj na debelo živinskega gnoja, ga podorji in posadi krompir, koruzo ali peso (runo). Ako natrosiš v zimskem času tomaževo žlindro in 40% kalijevo sol po omenjeni množini na en oral, ti bode novi travnik zelo hvaležen.

Na spomlad je zemlja pripravna za novi travnik, ker mah in korenje divje trave je popinilo. Dragi bralci! Morda bodeš rekel: »Ja, to je preveč trpljenja, sitnosti, mišljenja in stroškov«. Gotovo je nekaj za premisliti in delati, ali tolaži te naj misel, da je vsak začetek težek in da pečeni golobi nikjer v usta ne lete.

Kdor toraj besedam ne verjame, kakšne koristi prinesajo novo napravljene travniki, naj se dejansko sam prepriča in naj na malem kosu zemlje naredi po-

skušnje. Dragi mi tovariš kmetovalec! Pomni pri vsem tem, da le tisti ki:

»Dober travnik ima — on nekaj velja«.

V Vičancih, 9. avgusta 1908.

Večkrat opažamo, da pujski pijo gnojnice. Vsled tega se primeri, da zbole ali celo poginejo. Vzrok te razvade je navadno ta, da živalicam primanjkuje apna, ki je potrebno za razvijanje kosti. Kdor se peča s svinjerejo, naj ne pozabi, dajati pujskom primerno množino apna, kojega lahko nadomešča tudi z zmletimi kostmi.

Vina, katera ne vsebujejo mnogo alkohola. n. pr. jabolčnik, rada cikajo. Treba jih je, kadar čutimo ta okus, hitro izpiti ali pa uporabiti za jesih. Ko je cikanje še neznačno, poskušamo lahko odpraviti napako s pastereziranjem. Vino segrejemo na 60° C in ga pustimo pol ure na tej toploti, kisove glivice poginejo, ostane le lahak okus po kuhanji, ki ga pa odpravimo, če vinu prilijemo nekoliko zdravega vina.

Sadjerejci, pozor! Letos imamo zelo mnogo sadja in tudi po vinogradih kaže marsikje zelo lepo. To pa ima za naše gospodarstvo tudi svojo slabo stran. Sadjje je skoro brez vsake vrednosti in tudi za sadjevce se ponujajo zelo nizke cene. In sedaj ne smejo sadjerejci sadja, na katerega so čakali par let, prodati za prazno ceno, skoro pod nič! Svetujem Vam odkritosrčno in nujno, ne prenačite se s prodajo sadja, ampak naredite iz njega mošt (sadjevce, jabolčnik ali toliko, kakor pravite). Pivo se sedaj bojkotira in posebno med delavci se pije sedaj mnogo več vina ko piva. Lahko bo torej prodati sadjevce čist tako, da boste imeli dobiček od tega, ne pa kakor sedaj ko ga morate dati za 12, celo za 8 v liter. Zna se vam tudi zgoditi, da boste sadjevce, ki ga letos »prodate« krčmarju za 8 v l, drugo leto kupovali po 32 v, se celo dražje. Počakajte torej in ne prenačite se. Boljše je, da vtaknete sami dobiček v žep, kakor pa da ga vtakne oni, ki se ni za sadje in s sadjem nič trudi. Sadjevce bo, če bo pivo vedno tako nazadovalo — in to bo skoro gotovo! — postal mnogo razširjen in dobro plačevana pijača. Do biček pa naj ima ž njim oni, ki se ž njim trudi, ne pa oni, ki ga za malenkosten denar kupi. Se enkrat torej: Ne prenačite se in porabite ugodno priliko.

Kmečki prijatelj.

Splošne opazke k vzreji perutnine. Že pri navadnem perutnarstvu je korist pastnih gnezd zelo velika, ker se na ta način lahko znebimo kokošij, ki samo žro, a nič ne nesejo. Ta korist pa je pri vzornem perutnarstvu še mnogo večja. Tak vzoren perutninar ne bo gledal le na to, da bo njegova perutnina kolikor mogoče dobra, ampak bo tudi delal na to, da se bo vedno bolj zboljšala. To se dela na sledeči način. Jajca od iste — seveda najboljšje — kokoši, ki imajo isto številko, se bodo zadnji dan, ko sedi kokoš na njih, izvalila ali v posebnem gnezdu, ali v posebnih oddelkih, piščanci pa se takoj, ko se izvalijo, označijo z nožnimi obročki iz aluminija, ki imajo številko kokoši, ki je tista jajca znesla, ali pa z obročki, ki si jih naredimo na ta način, da razrežemo cev iz gumija! Tako bomo vedeli, kateri piščanci so od katere kokoši in tako bomo lahko zasledovali ves njihov nadaljni razvoj. Pri tem lahko zopet spoznamo nesposobne živali in jih odstranimo. Drugo važno vprašanje pa je, kako daleč smemo iti z enostransko smotreno vzrejo. Kakor smo že na tem mestu večkrat obravnavali, imamo pri reji perutnine lahko tri cilje pred očmi: Ali redimo perutnino na meso, ali na jajca ali pa na oboje. Iz tega stališča dobimo sledeča, teoretično in tudi praktično neovrgljiva pravila:

1. Enostransko razvijanje posameznih lastnosti gre vedno na škodo drugih, bistvenih sposobnosti; če hočemo narediti iz kokošij dobre nesice, bodo dobile slabše meso in tudi oblika telesa se jim bo spremenila. Če hočemo imeti zelo mesnate kokoši, bodo malo nesle, zoper vsako nezgodo bodd zelo občutljive in vedno manj bodo rodovitne.

2. Zmožnost, znesti zelo mnogo jajec, je individualna in se pri vseh pasmah z vzorno vzrejo lahko zviša, da doseže vrhunec, najprej seveda pri dobrih pasmah nesicah in pri dvojni kuri (oni, ki jo redimo na jajca in meso).

3. Na drugi straži je mogoče, iz izrazitih nesic (italijanskih, Minorcka) vzrediti v doglednem času čisto mestuo kokoš.

4. Povprečno število jajec, ki ga hočemo brez preje doseči, je seveda pri raznih pasmah in raznih, z gore razloženih vzrejnih ciljih različno. Pri težkih mesnih pasmah se bomo zadovoljili že z 90 do 100 jajci na leto, pri srednje težkih, tudi zelo finih mesnih kokoših s 110 do 120 jajci; dvojnja kokoš, ki mora zadovoljevati perutninarja glede mesa in tudi glede števila jajec nam bo dala na leto 120 do 140 jajec, nesica pa, pri kateri ne pričakujemo dobrega mesa, nam mora na leto dati najmanj 160 jajec.

Armin Arbeiter.

Vsako bodi član tiskovnega društva „Štajerca“.

Kdo še ni naročil „Štajerčev“

Kmetijski koledar?!

Loterijske številke.

Gradec, dne 5. septembra: 27, 55, 41, 80, 81.
Trst, dne 29. avgusta: 9, 82, 76, 35, 61.

Štartinke sode rogos

proda
g. Josef Ornig v Ptuju. 645

1 učenca 647
za manufakturno trgovino in

1 dekle,
ki se da rabiti tudi v prodajalni, ter razume i nemško, sprejme P. Stross, Ptnj, Färbergasse.

Sode, 648
nove in že rabljene odda po ceni g. Konrad Lorber jr., Unter-Drauburg.

1 kolarski učenc in 2 pivovarnarska učenca 649

iz dobrih družin, se takoj sprejmejo. Vpraša se pri kmetijski zadruzi (Landwirtschafts-Genossenschaft) v Velikovu.

Iščem službo 639
v večji hiši kot hišni paznik. Ponudbe se pošljejo na upravnitvo „Štajerca“.

Pohištva!
v veliki zalogi, kakor tudi matrace, ldivani, otroče postelje, postelje vloge, padzglavnice itd. itd. po najnižji ceni, tudi na obroke, priproča P. Srebre v Mariboru, Tegetthofova cesta 23. 642

Sodi,
izvrstni (weingrün), velikost 500 do 700 litrov se prodajo za 8 vinarjev per liter pri Gedliczka v Ormužu. 643

Pekovski učenc
se sprejme; naj bode krepek, pogoj so dobri, tudi obleka; kdor ima veselje do pekarje, naj se oglasi pri Ferdinand Bratuša, pekovski mojster v Slov. Bistrici. 644

Pekovski učenc 640
se takoj sprejme. Plača 1 K na teden. Pekarija Antea Gotthardt, Gradec, Leadpl. 25.

Klosterneuburške mostne tehtnice 637
od 80 vin. naprej se dobivajo pri J. Gspallni, zlatar in optik v Ptuju.

Prodajam hišo

št. 43 v Lavamündu (Koroško) na izvrstnem prostoru z lepim velikim vrtom za zelen avo. sadonosnikom s 35 visokimi debeli in 30 plitjavimi sadnimi dre esi, vse najplemenitejše sadje, 4 orali zemljišča s fundusom, p mali ceni 8.000 K. Za vsako pridažno primerno. Dopise na J. Russ, Lavamünd. Vpeljana je električna razsvetljava. 619

Harmonika na veter

Novost! Krasna godba!

Ta instrument se napravi na vrtno hišico, stange drevje, hiše itd. in dajo njegovi glasovi in akordi že pri najmanjšem vetru res prijetni umetniški užitek. Ta harmonika na veter je 28 cm dolga in košta komad

samo K 3.— samo Pošlje po povzetju c. in k. dvorni liferant

HANNs KONRAD
raspošiljevalna hiša v Brúxv št. 1368 Češko. Zahtevatje-zastonj in franko cenik z nad 3.000 podobami. 578

Viničar

z 3 do 4 delavskimi močmi. se sprejme. Praša naj se pri g. M. Jasifovici, Fram (Frauheim) 632

V najem

se da malo kmetško posestvo, zelo dobro z lepim sadonosnikom in vrtom za zelenjavo. Vpraša se in upravi „Štajerca“.

Kreпки pekovski učenc

se sprejme proti tedenski plači 1. leto 2 K, 2. leto 4 K in 3. leto 6 K na teden pri Th. Losinček, pekovski mojster pri dravskem mostu v Ptuju. 639

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simon a Kimeletra** v Sjubljani Kolovbarske ulice 20. Vzhajovrstna Pojasnila daje se brezplačno

Delavce

išče veliko stavbinsko podjetje v Spittal-u na Dravi. Zaslужek K 3:70 do K 4:— na dan. Partije z najmanj 15 mož dobijo prosto vožnjo. Naznanila sprejema gosp. inžener Zdrahal v Spittal-u na Dravi. 641